

Sygn. akt VII U 540/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Ołtarzewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Kreft-Pabis

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2014 r. w Gdańsku

sprawy W. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania W. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 22 stycznia 2014 r. nr (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił ubezpieczonemu W. O. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa, z uwagi na nie udokumentowanie 25 lat okresów składkowych, brak wykazania 15 lat pracy w warunkach szczególnych oraz przystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego i nie złożenie wniosku o przekazanie zgromadzonych tam środków na dochody budżetu państwa. Organ rentowy wskazał, iż do ogólnego stażu pracy nie zaliczył okresów od dnia 02 lutego 1967 r. do dnia 30 kwietnia 1969 r., od dnia 04 czerwca 1974 r. do dnia 30 sierpnia 1976 r. oraz od dnia 01 grudnia 1977 r. do dnia 02 lutego 1983 r., jako że nie zostały wystarczająco udokumentowane. Ponadto do stażu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględniono okresu od dnia 16 lutego 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., bowiem przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43), dotyczą pracowników, a ubezpieczony nie był pracownikiem tylko osobą prowadzącą działalność gospodarczą.

Odwołanie z dnia 23 lutego 2014 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony W. O., żądając zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania mu prawa do wnioskowanego świadczenia, jak również dopuszczenia dowodu z akt osobowych ubezpieczonego z okresu pozbawienia wolności oraz z zeznań świadków na okoliczność wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi z dnia 13 marca 2014 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony W. O., urodzony dnia (...), w dniu 02 grudnia 2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Wymagany wiek 60 lat wnioskodawca ukończył w dniu 01 stycznia 2011 r. Ubezpieczony jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego i nie złożył wniosku o przekazanie zgromadzonych tam środków na dochody budżetu państwa.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 1-3 akt rentowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 20 lat, 10 miesięcy i 25 dni – w tym 20 lat, 9 miesięcy i 19 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 6 dni okresów nieskładkowych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego – k. 14 akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 22 stycznia 2014 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu W. O. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych oraz nie złożenia wniosku o przekazanie zgromadzonych tam środków na dochody budżetu państwa.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 22 stycznia 2014 r. – k. 15 akt rentowych

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych oraz w aktach sprawy, których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dokumentację dostarczoną przez strony. Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie w jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane. Dowody w postaci dokumentów urzędowych Sąd ocenił na podstawie art. 244 § 1 k.p.c. ustalając, że skoro w toku procesu nie zostały skutecznie podważone, stanowią świadectwo tego, co zostało w nich urzędowo poświadczane. Powyższe dowody układają się zdaniem Sądu w spójną całość, wzajemnie się potwierdzając lub uzupełniając. Nie były też kwestionowane przez strony i Sąd dał im wiarę w całej rozciągłości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego W. O. nie jest zasadne i z tego tytułu nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym 25-letnim stażem okresów składkowych i nieskładkowych, 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, jak również będąc członkiem otwartego funduszu emerytalnego nie złożył wniosku o przekazanie zgromadzonych tam środków na dochody budżetu państwa – co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury **dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r.** zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948

r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dodatkowo wskazać należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (**§ 2 ust. 2**).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 01 stycznia 2011 r. osiągnął 60 rok życia oraz nie pozostaje w stosunku pracy – co biorąc pod uwagę brzmienie art. 184 ust. 2 ustawy od dnia 01 stycznia 2013 r. pozostaje okolicznością w sprawie bez znaczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego, zgromadzony w aktach sprawy oraz dokumentacji pozwanego dotyczącej ubezpieczonego materiał dowodowy pozwala w sposób jasny, precyzyjny i nie budzący wątpliwości interpretacyjnych przyjąć za udowodnione twierdzenia pozwanego dotyczące kwestionowanych okresów pracy ubezpieczonego W. O. pod kątem ogólnego stażu okresów składkowych i nieskładkowych. Wynika z nich niewątpliwie, iż decyzja pozwanego odmawiająca ubezpieczonemu prawa do emerytury była prawidłowa, biorąc pod uwagę konieczność spełnienia

przez ubezpieczonego kumulatywnie m.in. warunku złożenia w przypadku członka otwartego funduszu emerytalnego wniosku o przekazanie zgromadzonych środków na dochody budżetu państwa – któremu to obowiązki (wynikające z art. 184 ust. 2 ustawy) ubezpieczony bezspornie uchybił.

Sąd Okręgowy pragnie podkreślić, iż w powyższym stanie rzeczy kluczowe jest ustalenie w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego, iż ubezpieczony nie spełnił aż dwóch kryteriów, wynikających z art. 184 ustawy w wymaganych dla uzyskania jakiegokolwiek świadczenia emerytalnego przez osobę urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 r. – tj. nie udowodnił 25 lat ogólnego stażu pracy, jak również pozostawał członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy wnioskodawcą a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący obowiązku ubezpieczeń społecznych – Sąd Okręgowy uznał, że przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscypcji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, iż skarżący decyzję pozwanego organu, zaprzeczając jego twierdzeniom, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla ubezpieczonego ustaleń, winien był w postępowaniu przed Sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących obowiązku ubezpieczeń społecznych, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

Sąd Okręgowy pragnie podkreślić w pierwszej kolejności, iż będąc członkiem otwartego funduszu emerytalnego skarżący nie złożył wniosku o przekazanie zgromadzonych tam środków na dochody budżetu państwa. Wynika to jednoznacznie ze sposobu wypełnienia wniosku o świadczenie w punktach II.2 oraz II.3 (k. 1v akt rentowych). Ponadto ubezpieczony ani w toku postępowania przed organem rentowym, ani też w toku niniejszego procesu nie wykazał, iżby posiadał wymagany staż pracy 25 lat. Na tę okoliczność nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych. Zawarte w odwołaniu wnioski dowodowe ubezpieczonego dotyczyły charakteru wykonywanych prac jako prac w szczególnych warunkach.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy bez znaczenia pozostał fakt, czy zostały spełnione przez ubezpieczonego pozostałe przesłanki wynikające z przepisów ustawy i rozporządzenia: udowodnienie wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Brak spełnienia choćby jednej z przesłanek wyłącza bowiem i wyklucza możliwość przyznania ubezpieczonemu świadczenia w postaci emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych – w realiach tejże sprawy skarżący niewątpliwie pozostaje członkiem otwartego funduszu emerytalnego i nie złożył wniosku o przekazanie zgromadzonych tam środków na dochody budżetu państwa, a nadto nie wykazał wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W tym stanie rzeczy niezasadnym było badanie spełnienia przez wnioskodawcę kolejnego kryterium, będącego przedmiotem sporu w ramach decyzji, tj. przepracowania 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych – czego konsekwencją było oddalenie przez Sąd na rozprawie (k. 24 akt sprawy) wniosków dowodowych objętych punktem 3 odwołania (k. 3 akt sprawy) na podstawie art. 227 k.p.c.

Za właściwe w tym miejscu Sąd Okręgowy uznał przywołanie ugruntowanego poglądu orzecznictwa, zgodnie z którym przepisy przewidujące prawo do emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze są przepisami szczególnymi, ich wykładnia rozszerzająca jest niedopuszczalna, co wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04, Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Zbiór Urzędowy Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych 2006/13-14/218).

Mając powyższe na uwadze, Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania ubezpieczonego i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Maria Ołtarzewska